

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Факультет _____ Гуманітарний _____ (назва факультету)
Кафедра Психології та педагогіки _____ (назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник (завідувач) кафедри
кандидат психологічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання,

підполковник _____ С.О. Ларіонов
в/звання, підпис, ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

СИЛАБУС

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ (ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ)
(найменування навчальної дисципліни)

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 “Соціальні та поведінкові науки”
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 “Психологія”

Розглянуто та ухвалено на засіданні
кафедри _____ (предметно-методичної
комісії) № _____
Протокол від _____ 20__ р. № _____.

Харків 2020

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Воробйова Інна Вікторівна
Наукова ступінь	кандидат психологічних наук
Вчене звання	старший науковий співробітник
Посада	доцент кафедри
Місце роботи	Національна академія Національної гвардії України
Адреса кафедри	61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3
Контакти	0990806639
E-mail	i_vorobyova@ukr.net
Консультації	
Час	14.00-15.00
Місце	кафедра психології та педагогіки – 622 ауд.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки” (шифр і назва)	цикл професійної підготовки
	спеціальність 053 “Психологія” (шифр і назва)	
Блоків змістових модулів – 1	-	Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів – 2		Семестр ІІІ
Індивідуальне науково-дослідне завдання – не передбачено		Лекції: 26 год.
Загальна кількість годин - 90		Семінарські /практичні заняття: 10 / 16 год.
	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Самостійна робота: 36 год.
		Вид контролю: залік 2 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи психологічної практики (практична психологія)» є ознайомлення курсантів з основними галузями психологічної практики, формування та систематизація уявлення про методологію, основну проблематику, зміст та завдання психологічної практики.

Компетентності, які формує дисципліна

Інтегральна компетентність <i>ІК</i>	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності <i>ЗК</i>	07. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового

	способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності <i>СК</i>	<p>01. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.</p> <p>02. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.</p> <p>03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків, анатоμο-фізіологічних основ психічної активності людини.</p> <p>04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.</p> <p>06. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.</p> <p>07. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, обґрунтовано обирати і використовувати математико-статистичні методи обробки даних, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>08. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.</p> <p>09. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>10. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p> <p>11. Здатність до розуміння механізмів і закономірностей нормального функціонування психіки людини, чинників і особливостей розвитку психічних розладів, відхилень від поведінкової норми, сучасних підходів до здійснення психологічної корекції та психотерапії.</p> <p>12. Здатність організовувати та надавати домедичну допомогу військовослужбовцям при виконанні службово-бойових завдань.</p> <p>13. Здатність здійснювати професійну комунікацію державною мовою як усно, так і письмово, мотивувати людей, використовувати техніки протидії маніпуляціям, управляти конфліктами в межах професійної взаємодії.</p>
Компетентності, пов'язані зі спеціалізацією <i>СпК</i>	<p>01. Здатність планувати, організувати і особисто здійснювати основні заходи психологічного забезпечення в НГУ відповідно до напрямів професійно-психологічного відбору, професійно-психологічної підготовки, психологічного супроводу виконання службово-бойових завдань, вивчення соціально-психологічного клімату у військових колективах, психологічної оцінки надзвичайних подій.</p>

	03. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову), планувати і здійснювати заходи психологічної реабілітації військовослужбовців після перебування в психотравмуючих обставинах.
--	--

Завданнями вивчення дисципліни «Основи психологічної практики (практична психологія)» є:

- ознайомлення курсантів з різними галузями практичної психології (психодіагностикою, психоконсультуванням, психокорекцією, психотерапією, психопрофілактикою, психогігієною та ін.);
- визначення теоретичних основ та практичних положень практичної психології;
- розкриття сутності, змісту та напрямів діяльності практичного психолога;
- опанування загальних положень, що визначають специфіку, форми та методи діяльності психолога;
- оволодіння курсантами основами знань, умінь, навичок з практичної психології, необхідними для виконання професійної діяльності практичного психолога.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічної практики (практична психологія)» **курсанти повинні:**

- **Знати** предмет, об'єкт, завдання та принципи практичної психології як навчальної дисципліни; основні положення міжнародних та вітчизняних документів про права людини; законодавчі акти про психологічну службу України; етичні принципи діяльності практичного психолога, освітньо-кваліфікаційні характеристики, права і обов'язки психолога; специфіку діяльності практичного психолога в різних сферах соціальної практики; специфіку основних напрямів та форм діяльності практичного психолога.

- **Уміти** працювати із нормативно-правовими документами у галузі психології; складати програму психодіагностичного обстеження; використовувати психодіагностичні методики з орієнтацією на завдання та принципи психологічного обстеження; складати психологічний діагноз за результатами психологічного дослідження; складати програму корекційної роботи; готувати конспекти психопрофілактичних та просвітницьких заходів.

- **Володіти** практичними навичками психологічної практики; навичками самовдосконалення і саморозвитку професійно важливих якостей та компетентостей практичного психолога.

- **Бути ознайомленими** із теоретичним матеріалом, який стосується сучасних найбільш популярних видів, напрямів і форм психологічної практики, з метою вибору того, що викликає в курсанта найбільший інтерес, використання тих технік і методів роботи, які є найбільш доступними і зрозумілими.

Предмет навчальної дисципліни «Основи психологічної практики (практична психологія)» – система знань щодо теоретико-методологічних засад психологічної практики як особливого виду професійної діяльності психолога.

Для вивчення курсу курсанти потребують базових знань із загальної психології, соціальної психології.

Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: психодіагностика, основи психокорекції та психотерапії, основи психологічного консультування, основи психологічної реабілітації, соціально-психологічний тренінг, психологія екстремальної діяльності, професійно-психологічна підготовка психологів НГУ, психологічне забезпечення службово-бойової діяльності НГУ.

3. Зміст навчальної дисципліни (анотація навчальної дисципліни)

Вивчення навчальної дисципліни «Основи психологічної практики (практична психологія)» дозволить сформуванню у курсантів загальне уявлення про професію практичного психолога та створить передумови для усвідомленого вивчення фахових навчальних дисциплін, включених у навчальний план, а також забезпечить мотивацію до формування та розвитку особистісних якостей, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків.

Курс має чітку структуру і представлений двома змістовими модулями:
1) модель та завдання професійної діяльності практичного психолога,
2) основні напрями діяльності практичного психолога.

Метою вивчення курсантами першого модуля є оволодіння знаннями щодо теоретико-методологічних засад практичної психології, нормативних основ діяльності практичного психолога у різних сферах соціальної практики, узагальненої характеристики професії практичного психолога, основних вимог до особистості практикуючого психолога.

При вивченні другого модуля в узагальненому вигляді розкриваються провідні характеристики, цілі, завдання, етапи та специфічні особливості таких напрямів діяльності психолога, як: психологічне просвітництво, психогігієна та психопрофілактика, психологічна діагностика, соціально-психологічний тренінг, психологічна корекція, психологічне консультування, психотерапія, психологічний супровід.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни

Назва модулів і тем	Форми організації навчання, вид навчальних занять, кількість годин				Завдання для самостійної роботи
	денна				
	Лекції	Практичні	Семінарські	Самостійна робота	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. МОДЕЛЬ ТА ЗАВДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА					
1. Місце практичної психології у системі психологічного знання і практики	2	-	-	4	Історія розвитку практичної психології в Україні.
2. Законодавчі акти України про психологічну службу	2	-	-	4	Міжнародні та регіональні документи про права людини та їх значення для професійної діяльності практичного психолога.
3. Особливості психологічної практики у сучасному суспільстві	-	-	4	-	-
4. Характеристика професії практичного психолога	2	-	-	2	Основні завдання, права і обов'язки психолога НГУ.
5. Етичні стандарти діяльності практичного психолога	2	-	-	2	Наукове шахрайство та чистота експерименту.
6. Особистість практичного психолога	2	-	-	2	Психологічна культура практичного

					психолога.
7. Автоматизоване робоче місце психолога Національної гвардії України	-	4	-	-	-
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА					
1. Психологічне просвітництво	2	-	-	2	1. Психологічне просвітництво в профорієнтаційній роботі. 2. Підготовка матеріалів для психологічного просвітництва різних цільових аудиторій враховуючи основні вимоги до складання матеріалів такого призначення.
2. Психогігієна та психопрофілактика	2	-	-	2	1. Напрямки психопрофілактичної роботи у практичній психології. 2. Запропонувати систему психогігієнічних заходів для формування навичок оздоровчої поведінки (за вибором): у студентів вишів; у курсантів; у військовослужбовців НГУ, у представників ризиконебезпечних професій, тощо.
3. Напрями психологічної практики: просвітництво, психогігієна та психопрофілактика	-	-	2	-	-
4. Психодіагностика	2	-	-	2	1. Критерії ефективності практичної діяльності психодіагноста. 2. Запропонувати варіант психодіагностичного тесту на дослідження особистісних особливостей військовослужбовця (н-д: конфліктність, тривожність, комунікабельність і т. ін.),

					який буде включати не менше 40 питань, з ключем підрахунку та інтерпретацією отриманих результатів.
5. Діагностика професійно-важливих якостей практичного психолога	-	4	-	-	-
6. Соціально-психологічний тренінг	2	-	-	2	Запропонувати програми соціально-психологічних тренінгів різної спрямованості для військовослужбовців НГУ (за вибором курсанта).
7. Програми соціально-психологічних тренінгів для військовослужбовців Національної гвардії України	-	4	-	-	-
8. Психологічна корекція	2	-	-	2	1. Методи психокорекції. 2. Скласти психокорекційну казку (розповідь), за сюжетом якої герой потрапляє в ту ж травматичну або складну життєву ситуацію, що і дитина дошкільного віку, яка є вашим клієнтом (наприклад: дитина, яка переживає втрату батька-військовослужбовця, тощо).
9. Психологічне консультування	2	-	-	2	Техніки психологічного консультування.
10. Психотерапія	2	-	-	2	1. Методи психотерапії. 2. Відмінності різних видів психологічної допомоги (заповнити таблицю).
11. Методи і прийоми психологічної допомоги та самопомоги при переживанні військовослужбовцями НГУ негативних психічних станів	-	4	-	-	-
12. Психологічний супровід	2	-	-	2	Мобільний центр психологічного супроводу

					службово-бойової діяльності військовослужбовців НГУ (МЦПС).
13. Зміст діяльності практичного психолога	-	-	4	-	-
Модульний контроль					
1.7. Закріплення і контроль знань за змістовим модулем 1	-	1	-	-	-
2.13. Закріплення і контроль знань за змістовим модулем 2	-	-	1	-	-

5. Самостійна робота

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання самостійної роботи необхідно зробити конспект нижчезазначених питань та/або виконати певні практичні завдання.

Організація самостійної роботи курсантів

№	Зміст самостійної роботи	Рекомендована література
1	Історія розвитку практичної психології в Україні.	Основна: 1; 4; 9; 12. Додаткова: 4; 7; 14; 16; 21; 34; 36.
2	Міжнародні та регіональні документи про права людини та їх значення для професійної діяльності практичного психолога.	Основна: 4; 9; 13; 19. Додаткова: 3; 11; 15; 21-22; 24; 26-27.
3	Основні завдання, права і обов'язки психолога НГУ.	Основна: 13; 18-19. Додаткова: 1-2; 10; 12; 20
4	Наукове шахрайство та чистота експерименту.	Основна: 3; 9; 12; 16. Додаткова: 6; 9; 33; 36.
5	Психологічна культура практичного психолога.	Основна: 4; 9; 16. Додаткова: 6-7; 21; 31; 33; 36.
6	1. Психологічне просвітництво в профорієнтаційній роботі. 2. Підготовка матеріалів для психологічного просвітництва різних цільових аудиторій враховуючи основні вимоги до складання матеріалів такого призначення.	Основна: 1; 4; 9; 12; 17. Додаткова: 4; 31; 34; 36; 39.
7	1. Напрямки психопрофілактичної роботи у практичній психології. 2. Запропонувати систему психогігієнічних заходів для формування навичок оздоровчої поведінки (за вибором): у студентів вишів; у курсантів; у військовослужбовців НГУ, у представників ризиконебезпечних професій, тощо.	Основна: 2-3; 6; 14; 17. Додаткова: 4; 8; 13; 25; 29; 32; 34; 40.
8	1. Критерії ефективності практичної діяльності психодіагноста. 2. Запропонувати варіант психодіагностичного тесту на дослідження особистісних особливостей військовослужбовця (н-д: конфліктність, тривожність, комунікабельність і т. ін.), який буде включати не менше 40 питань, з	Основна: 1; 4; 7; 10; 15. Додаткова: 28; 31; 34; 38.

	ключем підрахунку та інтерпретацією отриманих результатів.	
9	Запропонувати програми соціально-психологічних тренінгів різної спрямованості для військовослужбовців НГУ (за вибором курсанта).	Основна: 1; 4; 11; 17. Додаткова: 4; 23; 29; 31; 36.
10	1. Методи психокорекції. 2. Скласти психокорекційну казку (розповідь), за сюжетом якої герой потрапляє в ту ж травматичну або складну життєву ситуацію, що і дитина дошкільного віку, яка є вашим клієнтом (наприклад: дитина, яка переживає втрату батька-військовослужбовця, тощо).	Основна: 1; 3; 9; 12; 20. Додаткова: 4; 19; 32; 37; 41-42.
11	Техніки психологічного консультування.	Основна: 1; 3-4; 17; 19-20. Додаткова: 4-5; 17-18; 35; 37.
12	1. Методи психотерапії. 2. Відмінності різних видів психологічної допомоги (заповнити таблицю).	Основна: 1; 3-5; 8-9; 12; 19. Додаткова: 4; 8; 31; 30; 32; 36.
13	Мобільний центр психологічного супроводу службово-бойової діяльності військовослужбовців НГУ (МЦПС).	Основна: 6; 10-11; 15; 17-19. Додаткова: 20; 32; 40.

Загальні вказівки до самостійної роботи

Завдання для самостійної роботи оформлюються на зворотному боці конспекту, вітаються структуровані форми запису (таблиці, схеми тощо). Обсяг повинен бути розумним, багато тексту не гарантує відмінної оцінки. Необхідно обов'язково зазначати джерела, на які спирається відповідь.

6. Політика курсу та оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу начальника факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Прослуховуючи цей курс, курсант погоджується виконувати положення принципів академічної доброчесності: складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб; надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів; не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом навчання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Робота на лекції передбачає сприйняття та засвоєння теоретичного курсу, а також фіксацію основних його положень (конспектування). Нарахування балів за роботу на лекціях відбувається шляхом перевірки конспектів лекцій. При тому оцінюється: повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій; відтворення лекційних матеріалів під час виконання модульного контролю. Наявність усіх компонентів роботи на лекції може бути оцінено до 1 балу. За недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті, систематичні пропуски лекційних занять, курсанту за даний вид навчальної роботи бали нараховуються лише в частині законспектованих лекцій.

Під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття курсанта, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Відповідь на семінарському занятті оцінюється за наступними критеріями:

відмінно – курсант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

добре – курсант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

задовільно – курсант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є певні прогалини, неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках.

незадовільно – курсант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; курсант із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.

Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Виконання завдань, винесених на самостійну роботу, оцінюється за такими критеріями: повнота, охайність і грамотність ведення конспекту; наявність матеріалу для висвітлення питань винесених на самостійну роботу.

Наявність всіх компонентів конспекту може бути оцінено до 1 балу; неохайне оформлення конспекту, недостатнє відображення матеріалу самостійної роботи – бал не нараховується.

Реферат оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (не менше 5 джерел). За наявності всіх компонентів *реферат отримує 5 балів*; обмежена кількість використаної літератури (менше 5 джерел) – 3 бали; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення обраної теми, суттєві помилки – 2 бали.

У ході вивчення дисципліни з метою визначення рівня теоретичних знань з курсу проводиться *модульний контроль* (контрольна робота). Контрольна робота проводиться у письмовій формі. Написання контрольної роботи є обов'язковим для всіх курсантів. За виконання модульного контролю курсант може отримати максимально 5 балів.

Підсумковий контроль якості засвоєння знань курсантами з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль є семестровим та забезпечує оцінку результатів навчання курсантів на заключному етапі їх навчання з навчальної дисципліни і проводиться у вигляді заліку з оцінкою в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Залік – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння курсантом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю (контрольних робіт за змістовими модулями; поточного опитування; виконання самостійних завдань та певних видів робіт на практичних та семінарських заняттях) протягом семестру.

Залікова оцінка виставляється за результатами поточного контролю. Максимальна кількість балів за вивчення дисципліни – 100. Якщо під час проходження курсу курсант набрав хоча б 60 балів то має право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів, а рейтингова оцінка є підсумковою і переводиться за визначеною шкалою на залікову оцінку. Курсант має право підвищити свій рейтинговий показник, набраний в ході роботи на лекціях, семінарських та практичних заняттях (але не більше ніж на 25 балів).

Якщо курсант не отримав залік за результатами поточного контролю, залік виставляється за результатами підсумкової співбесіди або виконання ним залікової контрольної роботи (форму проведення заліку визначає викладач).

Залік (співбесіда, залікова контрольна робота тощо) приймає науково-педагогічний працівник, який викладав курс.

Питання до заліку складаються на основі програми курсу і адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу курсу «Основи психологічної практики (практична психологія)».

Оцінювання знань курсантів здійснюється відповідно до Положення «Про оцінювання знань у Національній академії Національної гвардії України».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінки			Критерії
за шкалою ECTS	за національною шкалою	за шкалою Академії	
A "Відмінно"	Відмінно	90 – 100	Курсант виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B "Дуже добре"	Добре	82 – 89	Курсант виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C "Добре"		75 – 81	Курсант виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.
D "Задовільно"	Задовільно	66 – 74	Курсант виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.
E "Достатньо"		60 – 65	Курсант виявив мінімальні знання основного навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі;

Оцінки			Критерії
			припустив значні помилки у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX "Незадовільно"	Незадовільно	35 – 59	Курсант має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
F "Незадовільно"		1 – 34	Курсант не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

8. Рекомендована література

Основна

1. Абрамова Г. С. Практическая психология : учебник. М. : Академ. Проект, 2001. 480 с.
2. Бігун Н. І. Профілактична робота в практичній психології: навчально-методичний комплекс дисципліни. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2011. 96 с.
3. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика. К. : Укртехпресс, 1997. 216 с.
4. Дуткевич Т. В. Практична психологія: вступ до спеціальності: 2 - ге вид. Київ: Центр учбов. літ., 2010. 256 с.
5. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник студ. вишів – К.: «Академвидав», 2010. – 280 с.
6. Колесніченко О. С., Мацегора Я. В., Приходько І. І. Психологічна самота взаємодопомога військовослужбовцям Національної гвардії України в умовах ведення бойових дій / За заг. ред. проф. І.І. Приходька. Харків : НА НГУ, 2016. 108 с.
7. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: «Ника-Центр», 2009. 399 с.
8. Мушкевич М.І. Основи психотерапії : навч. посіб / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна ; за ред. М. І. Мушкевич. – Вид. 3-тє. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 420 с.
9. Основи практичної психології. підручник для ВНЗ / В. Панок та ін. – 3-тє вид., стереотип. К.: Либідь, 2006. 536 с.
10. Прикладна психодіагностика в Національній гвардії України: метод. посібник/ за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НА НГУ, 2019. 546 с.
11. Прикладні аспекти організації та проведення професійного психологічного тренінгу з військовослужбовцями Національної гвардії України : посібник / О.С. Колесніченко, Я.В. Мацегора, І.І. Приходько та ін.; за заг. ред. проф. І.І. Приходька. Х. : НА НГУ, 2018. 267 с.

12. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію: навч. посіб. – 2-ге вид., допов. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 179 с.
13. Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України», зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 08.12.2016 № 1285. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0080-17>
14. Прокопенко А. В. Психогігієна : навч. посіб. / А. В. Прокопенко. – Острог : Вид-тво НУ «Острозька академія», 2014. – 230 с/
15. Психодіагностичні тести для професійного психологічного відбору кандидатів на військову службу у Національну гвардію України [Текст] : методичні рекомендації / Я.В. Мацегора, І.В. Воробйова, О.С. Колесніченко та ін. / За заг. ред. проф. І. І. Приходька. – Х. : НА НГУ, 2016. – 121 с.
16. Психологічна служба : підруч. / А.Г.Обухівська та ін.; за ред. В.Г. Панка. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
17. Психологічний супровід військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в екстремальних умовах: методичні рекомендації / Я.В. Мацегора, І.В. Воробйова, О.С. Колесніченко, І.І. Приходько. Х. : НА НГУ, 2015. 68 с.
18. Психологія екстремальної діяльності: навч. посіб. / І.І. Приходько, О.С. Колесніченко, І.В. Воробйова та ін.; за заг. ред проф. І.І. Приходька. Х. : НА НГУ, 2017. 392 с.
19. Теорія та практика психологічної допомоги: навч. посіб. / В.І. Пасічник та ін. – 2-ге вид. Х.: НА НГУ, 2016. 250 с.
20. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. Модульно-рейтинговий курс: навч. посіб. К.: ВД Професіонал, 2005. 656 с.

Додаткова

1. Активні методи в роботі практичного психолога : навч. посібн. / Долинська Л.В., Левченко М.В., Чепелева Н.В., Уманець Л.І. Київ : УДПУ ім. М.П. Драгоманова, 1994. 81 с.
2. Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А. Агаєв, О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, В.В. Поливаний, О.В. Евєрт. К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. 147 с.
3. Бажутина С. Б. Практическая психология в вузе и школе. Луганск: Янтарь, 2000. 113 с.
4. Валиуллина М. Е., Городецкая И. М., Гусманов М. Ж. Методы и техники практической психологии: учеб. пособие. – 2-е изд., испр. и доп. СПб.: Речь, 2007. 224 с.
5. Васківська С. В. Технологія консультування. К.: Главник, 2005. 96 с.
6. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: навч. посібник. Київ: «ВД «Професіонал», 2007. 208 с.
7. Грановская Р. М. Элементы практической психологии. - 5-е изд. СПб.: Речь, 2007. 655 с.
8. Демьянов Ю. Т. Основы психопрофилактики и психотерапии: пособие для студентов психол. ф-тов ун-тов. СПб: Паритет, 1999. 244 с.
9. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология. М. : ИНФРА, 1997. 256 с.

10. Ірхін Ю. Б. Організація та здійснення психологічного забезпечення оперативно-службової діяльності органів внутрішніх справ України : навч. посібн. К. : РВЦ НАВСУ, Київський юридичний інститут, 2005. 164 с.

11. Конвенція про захист прав та гідностей людини у зв'язку з використанням досягнень медицини та біології: Конвенція про права людини та біомедицину. URL: <http://www.spfu.gov.ua>.

12. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах : навч. посібн. для студентів вищих навчальних закладів. К. : Ніка-Центр, 2006. 580 с.

13. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини / за ред. І. Я. Коцана. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. 430 с.

14. Кучинский Г. М. Основные направления развития психологической практики / в кн. Психологическая практика: теория и практика. Минск, 2002. 391 с.

15. Легка Л. М., Семенча Л. Г. Організація діяльності психологічних служб: навч. посібник. Львів: Новий «Світ –2000», 2012. 372 с.

16. Маркова А.К. Психология профессионализма. М. : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. 190 с.

17. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования. М.: Класс, 1994. 133 с.

18. Немов Р. С. Психологическое консультирование. М.: «Гуманит. изд. центр ВЛАДОС», 2000. 528 с.

19. Осипова А. А. Общая психокоррекция : учеб. пособие. М. : Сфера, 2005. 512 с.

20. Основи психологічної допомоги військовослужбовцям в умовах бойових дій : методичний посібник / О.М. Кокун, Н.А. Агаєв, І.О. Пішко та ін. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2015. 170 с.

21. Панок В. Г. Практична психологія. Теоретико-методологічні засади розвитку: монографія. Чернівці: Технодрук, 2010. 486 с.

22. Панок В.Г. Психологічна служба вищого навчального закладу / В.Г. Панок, В.Д. Острова. – К. : «Освіта України», 2010. – 230 с.

23. Пахальян В. Э. Групповой психологический тренинг. СПб. Питер, 2006. 224 с.

24. Положення про психологічну службу системи освіти України. *Практична психологія та соціальна робота*. 2000. №2. С. 35-38.

25. Потапчук Є. М. Теорія та практика збереження психічного здоров'я військовослужбовців: Монографія. – Хмельницький: Видавництво Національної академії ДПСУ, 2004. – 323 с.

26. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи. - К.: Наукова думка, 1992. 198 с.

27. Права человека: Сборник универсальных и региональных международных документов / Сост. Л.Н.Шестаков. М.: Изд-во МГУ, 1990. 202 с.

28. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник І.М. Періг. Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. 116 с.

29. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я: навч. посібник / Заг. редакція М.С. Корольчука. К.: Фірма «ІНКОС», 2002. 269 с.
30. Психотерапевтическая энциклопедия / под ред. Б. Д. Карвасарского. СПб.: Питер, 2006. 944 с.
31. Рабочая книга практического психолога : пособие для специалистов, работающих с персоналом / под ред. А.А. Бодалева, А.А. Деркача, Л.Г. Лаптева. М. : Изд-во Института Психотерапии, 2003. 640 с.
32. Ромек В. Г., Конторович В. А., Крукович Е. И. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. СПб.: Речь, 2004. 256 с.
33. Самоукина Н. В. Первые шаги практического психолога. Дубна : ООО «Феникс+», 2000. 224 с.
34. Сергієнко Н. П. Основи психологічної практики (практична психологія): курс лекцій. Х.:НУЦЗУ, 2012. 84 с.
35. Трунов Д. Г. Индивидуальное психологическое консультирование. М. : Этерна, 2013. 384 с.
36. Тутушкина М. К. Практическая психология. СПб.:Изда-во «Дидактика Плюс», 2001. 368 с.
37. Хухлаева О. В. Основы психологического консультирования и психологической коррекции : учеб. пособие. М. : Академия, 2001. 208 с.
38. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 246 с.
39. Чупров Л. Ф. Психологическое просвещение в системе психопрофилактической работы практического психолога: Основы теории и методика / РЕМ: Psychology. Educology. Medicine. 2013. № 1.sr; 75 с.
40. Шойфет М. С. Психофизическая саморегуляция. Большой современный практикум. М.: Вече, 2010. 320 с.
41. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції. К.: Либідь, 1996. 264 с.
42. Яценко Т. С., Глузман А. В. Методология глубинно-коррекционной подготовки психолога. Днепропетровск : Инновация, 2015. 396 с.

9. Питання до підсумкового контролю

1. Структура сучасної психологічної науки.
2. Практична психологія: сутність, основні завдання та методи, організаційна форма.
3. Основні положення Концепції про Національну систему соціально-психологічної служби України.
4. Законодавча та правова база діяльності психологічних служб різних сфер соціальної практики.
5. Нормативно-правова база діяльності психологічної служби Національної гвардії України.
6. Зміст, форми і методи професійної підготовки практичних психологів.
7. Основні завдання, права і обов'язки психолога, зокрема психолога Національної гвардії України.
8. Етичні стандарти діяльності практичного психолога.
9. Правове регулювання психологічних досліджень.
10. Особистість практичного психолога.

11. Автоматизоване робоче місце психолога Національної гвардії України.
12. Психологічне просвітництво: визначення, мета, завдання.
13. Форми психологічного просвітництва.
14. Засоби психологічного просвітництва.
15. Психогігієна: визначення, мета, завдання, предмет.
16. Психопрофілактика: визначення, мета, завдання.
17. Види психопрофілактики.
18. Психодіагностика як напрям роботи психолога.
19. Етапи психодіагностичного дослідження.
20. Вимоги до психологічного висновку.
21. Критерії ефективності практичної діяльності психодіагноста.
22. Соціально-психологічний тренінг (СПТ): визначення, завдання.
23. Принципи СПТ.
24. Специфічні риси СПТ.
25. Види СПТ та їх загальна характеристика.
26. Програми соціально-психологічних тренінгів для військовослужбовців Національної гвардії України.
27. Психокорекція як напрям діяльності психолога. Види психокорекції.
28. Принципи психокорекційної допомоги.
29. Структура психокорекційного комплексу.
30. Методи психокорекції.
31. Психологічне консультування: визначення, суть, принципи.
32. Етапи психоконсультативного процесу.
33. Види психологічного консультування.
34. Основні вимоги до психолога-консультанта.
35. Техніки психологічного консультування.
36. Визначення, об'єкт, предмет, мета і завдання психотерапії як складової практичної психології.
37. Структура та організація психотерапевтичного процесу.
38. Основні напрями психотерапії.
39. Методи психотерапії.
40. Психологічний супровід: визначення, основні завдання, особливості, структура.
41. Психологічний супровід службово-бойової діяльності військовослужбовців НГУ.
42. Мобільний центр психологічного супроводу службово-бойової діяльності військовослужбовців НГУ (МЦПС).